

Discurs în deschiderea conferinței Summer Banking Academy

Mugur Isărescu, guvernator BNR

Versiunea pregătită pentru susținere

Doamnelor și domnilor,

Am prilejul de a mă adresa din nou dvs. cu ocazia celei de-a patra ediții a proiectului educațional *Summer Banking Academy* organizat de Institutul Bancar Român. Constat și de această dată că acest proiect continuă să abordeze teme de actualitate. Sunt create premisele ca și această ediție să genereze dezbateri interesante, așa cum s-a întâmplat la cele anterioare.

Mărturisesc că, dintre subiectele pe care le veți discuta astăzi și în zilele următoare, cel care ocupă un loc de frunte pe agenda preocupărilor mele este “Creditarea – provocări și oportunități”. Nu este un secret faptul că gradul de intermediere financiară din România, deși se plasează la cel mai scăzut nivel dintre țările membre ale Uniunii Europene, se menține pe un trend descendent (27 la sută la finele anului 2017, față de vârful de aproape 40 la sută atins în 2011). Evident, motivele unei astfel de evoluții nu sunt lipsite de relevanță.

Aș începe prin a remarca faptul că declinul intermedierei financiare s-a produs în condițiile în care, totuși, în ultimii ani s-au consemnat creșteri ale creditului acordat sectorului privat – circa 5 la sută în 2017 și peste 6 la sută în termeni anuali în ianuarie-mai 2018. Evoluția sugerează că, fără a fi determinant, efectul de numitor – creșterea economică alertă, bazată nu pe credit bancar, ci pe stimuli fiscali și pe măsuri de majorare a veniturilor – este relevant.

Importanți mi se par însă factorii care influențează dinamica și structura stocului de credite acordate sectorului privat. Aș menționa, în primul rând, procesul de curățare a bilanțurilor băncilor de credite neperformante, intensificat începând cu anul 2014, ale cărui efecte au contrabalansat, în proporție considerabilă, fluxul de credite noi.

Tendențele divergente ale componentelor creditului neguvernamental – dinamică anuală alertă a creditului în lei (peste 16 la sută pe parcursul anului 2018), în contrast cu declinul celui în valută și creștere semnificativ mai rapidă a creditului acordat populației (9,2 la sută) comparativ cu acel acordat companiilor nefinanciare (2,6 la sută) – scot în evidență și alți factori de influență.

În divergența observată la nivelul compoziției pe monede, un rol important a revenit procesului de dezintermediere transfrontalieră, care a contribuit semnificativ la contracția creditului în valută. În același sens au acționat măsurile prudențiale implementate în perioada 2011-2012, inclusiv la recomandarea Comitetului European de Risc Sistemic. Dispariția avantajului de cost al creditului în valută, odată cu coborârea ratelor dobânzilor în lei la minime istorice și o mai bună percepție a riscului valutar au accentuat această tendință.

La rândul său, creșterea modestă a creditului acordat companiilor nefinanciare aduce în discuție persistența unor vulnerabilități structurale, care limitează accesul firmelor la finanțarea bancară. Astfel, în anul 2016 – ultimul an pentru care sunt disponibile informații bilanțiere centralizate –, o treime dintre firme au raportat

pierderi (aproximativ jumătate dintre acestea, pentru al treilea an consecutiv). În plus, 44 la sută dintre companii aveau un nivel al capitalizării sub cel prevăzut de lege. Iar o astfel de situație nu a constituit o particularitate a anului 2016, ci o constantă a ultimului deceniu, indiferent de faza ciclului economic: în medie, firmele care au înregistrat pierderi au reprezentat între 40 și 50 la sută din numărul companiilor active, iar ponderea firmelor cu un nivel al capitalizării sub limita reglementată a depășit 40 la sută.

Într-o discuție referitoare la dinamica încă modestă a creditului neguvernamental nu ar trebui pierdut din vedere nici rolul jucat de incertitudinea legislativă, creată de inițiative care vizau profilul de risc nu doar al creditelor viitoare, ci și al stocului existent (precum cele referitoare la darea în plată ori la rambursarea la cursul istoric a creditelor în franci elvețieni). În pofida faptului că prevederile acestora au fost atenuate în urma intervenției Curții Constituționale, climatul de incertitudine generat a afectat oferta de credite.

Dincolo de factorii obiectivi care au acționat în sensul limitării creditării și a căror contracarare nu stă în puterea băncilor, există și constrângeri a căror eliminare ține de acestea – este vorba în primul rând de pregătirea personalului bancar, în general, dar mai ales a celui implicat în activitatea de creditare. Evenimente precum cel de astăzi ca de altfel și activitatea de ansamblu a Institutului Bancar Român, reprezintă oportunități în acest sens.

Mai mult, îmi exprim încrederea că din dezbaterile prilejuite de temele ce urmează a fi abordate vor reieși idei utile pentru formularea unor măsuri care să contribuie la inversarea tendinței de dezintermediere financiară prin încurajarea unei creditări sănătoase. Și nu mă refer doar la discuțiile pe marginea provocărilor și oportunităților activității de creditare, ci și la cele care vizează un rol mai activ al Fondului Național de Garantare a Creditelor pentru IMM și multiplele dimensiuni ale activității bancare – guvernanta și model de business, evaluarea riscurilor și managementul acestora și chiar educație financiară. Nu mă îndoiesc că toți cei prezenți sunt conștienți de rolul important al intermedierii financiare în dezvoltarea durabilă a economiei românești și de faptul că depășirea obstacolelor despre care am vorbit nu este posibilă decât printr-un efort comun al autorităților, al mediului de afaceri și, desigur, al sistemului bancar.

București, Institutul Bancar Român, 26 iunie 2018